

Xodjakulova Dilnoza
Xalqaro Nordik Universiteti talabasi
Ilmiy rahbar: Xalqaro Nordik Universiteti
“Psixologiya va maktabgacha ta’lim kafedrası” o’qituvchisi
Berdiyoro va Nilufar Berdiyori qizi

Maktabgacha ta’lim tashkilotlarida xodimlar va rahbar estetikasi.

ANNOTATSIYA: *Ushbu maqolada maktabgacha ta’lim tashkilotlarida xodimlar va rahbarlarning estetikasi masalasi batafsil yoritilgan. Estetika tushunchasi nafaqat tashqi ko’rinish, balki ichki madaniyat, nutq odobi, xulq-atvor va tashkilotning umumiy muhitiga bog’liq jihatlarni o’z ichiga oladi. Xodimlar va rahbarlarning estetikasi bolalarning shaxsiy rivojlanishiga, ularning go’zallikni his qilish va qadrlash ko’nikmalarini shakllantirishga bevosita ta’sir ko’rsatadi.*

Maqolada estetika bilan bog’liq mavjud muammolar, jumladan, tashqi ko’rinishga e’tibor yetishmasligi, nutq madaniyati va boshqaruv estetikasining yetarli darajada rivojlanmagani hamda moddiy-texnik baza cheklovlari haqida so’z boradi. Shuningdek, bu muammolarni bartaraf etish uchun xodimlar va rahbarlar uchun treninglar o’tkazish, kiyinish kodeksini joriy qilish, tashkilot ichki muhitini yaxshilash va rahbarlarning namuna sifatida faoliyat yuritishi bo’yicha tavsiyalar berilgan.

Mazkur maqola maktabgacha ta’lim tashkilotlarida estetika madaniyatini oshirish orqali ta’lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirishga qaratilgan. Bu mavzu ta’lim sohasida ishlovchi mutaxassislar, rahbarlar va estetik muhitni rivojlantirishga qiziquvchilar uchun dolzarb ahamiyatga ega.

KALIT SO’ZLAR: maktabgacha ta’lim, estetika, xodimlar madaniyati, rahbar estetikasi, tashqi ko’rinish, nutq madaniyati, boshqaruv madaniyati, ta’lim sifati.

АННОТАЦИЯ: В данной статье подробно рассмотрен вопрос эстетики сотрудников и руководителей дошкольных образовательных организаций. В

понятие эстетики входят аспекты, связанные не только с внешним обликом, но и с внутренней культурой, речевым этикетом, поведением, общей средой организации. Эстетика сотрудников и руководителей напрямую влияет на личностное развитие детей, формирование у них способности чувствовать и ценить красоту.

В статье говорится о существующих проблемах, связанных с эстетикой, в том числе о недостаточном внимании к внешнему виду, недостаточном развитии речевой культуры и эстетики управления, ограниченности материально-технической базы. Также в целях устранения данных проблем были даны рекомендации по проведению тренингов для сотрудников и руководителей, внедрению дресс-кода, улучшению внутренней среды организации, выступлению в качестве примера для подражания для руководителей.

Данная статья направлена на повышение эффективности образовательного процесса за счет повышения культуры эстетики в дошкольных образовательных организациях. Данная тема актуальна для специалистов, работающих в сфере образования, руководителей и тех, кто интересуется развитием эстетической среды.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА: дошкольное образование, эстетика, культура сотрудников, эстетика руководителя, внешний вид, культура речи, культура управления, качество образования.

ABSTRACT: This article describes in detail the issue of aesthetics of employees and managers in preschool educational organizations. The concept of aesthetics includes aspects related not only to external appearance, but also to internal culture, speech etiquette, behavior, and the general environment of the organization. The aesthetics of employees and leaders directly affects the personal development of children, the formation of their ability to feel and appreciate beauty.

The article talks about existing problems related to aesthetics, including the lack of attention to appearance, insufficient development of speech culture and management aesthetics, and limitations of the material and technical base. Also, in order to eliminate these problems, recommendations were made for conducting trainings for employees and leaders, introducing a dress code, improving the internal environment of the organization, and acting as role models for leaders.

This article is aimed at increasing the effectiveness of the educational process by increasing the culture of aesthetics in preschool educational organizations. This topic is of urgent importance for specialists working in the field of education, leaders and those interested in the development of an aesthetic environment.

KEY WORDS: preschool education, aesthetics, employee culture, leader aesthetics, appearance, speech culture, management culture, quality of education.

KIRISH. Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarning ilk bilim olish maskani bo'lib, ulardagi har bir jarayon bolaning ta'lim olishiga, tarbiyasiga va kelajakdagi shaxsiy rivojlanishiga ta'sir qiladi. Ushbu jarayonlarning samaradorligi xodimlar va rahbarlarning nafaqat kasbiy mahoratiga, balki ularning estetik madaniyatiga ham bog'liqdir. Estetik madaniyat – bu tashqi qiyofa, muloqot uslubi va shaxsiy tartib-intizomning uyg'unligi bo'lib, u bolalar va jamiyat oldida namunali obraz yaratadi. Ushbu mavzuda xodimlar va rahbarlarning estetikasi ahamiyati, unga erishish usullari va mavjud muammolar haqida so'z yuritiladi.

Maktabgacha ta'lim bolalarning shaxsiyati shakllanishida dastlabki va eng muhim bosqich hisoblanadi. Ushbu muhitda bolalar hayotga oid asosiy ko'nikma va qadriyatlarni egallashadi, shuningdek, estetik hissiyotlarni shakllantirishga kirishadilar. Ta'lim jarayonining muvaffaqiyati va samaradorligi esa bevosita xodimlar va rahbarlarning estetik madaniyatiga bog'liq.

Xodimlar va rahbarlarning tashqi ko'rinishi, nutq odobi va xulq-atvori nafaqat tashkilotning obro'sini, balki bolalarning rivojlanish jarayoniga ham ta'sir ko'rsatadi. Bolalar kattalarning har bir harakati va qarashidan ta'sirlanib, ularga taqlid qilishga

moyil bo'ladilar. Shu sababli, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xodim va rahbarlarning estetikasi ta'limning ajralmas qismi sifatida alohida e'tiborga loyiqdir.

Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida estetikaning o'rni va ahamiyati, xodim va rahbarlarning estetikasi tushunchasi, uning bolalar rivojlanishiga ta'siri, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari batafsil yoritiladi. Estetika madaniyatini rivojlantirish orqali ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiluvchi amaliy tavsiyalar ham taqdim etiladi.

ASOSIY QISM: 1. Maktabgacha ta'limda estetikaning o'rni va ahamiyati

Maktabgacha ta'lim tashkilotlari bolalarning ilk ijtimoiylashuv maskani bo'lib, bu yerda xodimlar va rahbarlarning estetikasining ta'lim-tarbiyadagi ahamiyati kattadir. Bolalar hayotga va jamiyatga oid ilk taassurotlarini tarbiyachilar, rahbarlar va muhitdan oladi. Xodimlarning o'zini tutish uslubi, tashqi ko'rinishi va muomala madaniyati bolalarga bevosita namuna bo'ladi. Estetika orqali bolalarda nafaqat go'zallikni his qilish, balki intizom, mehnatsevarlik va o'ziga ishonch kabi sifatlarni shakllantirish mumkin.

Estetika – bu go'zallikni anglash, qadrlash va hayotning turli jabhalariga tatbiq qilish qobiliyatidir. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida estetikaning ahamiyati alohida o'rinda turadi, chunki bu muassasalar bolalarning shaxsiyati shakllanishida dastlabki muhitni ta'minlaydi. Xodimlar va rahbarlarning estetikasi bolalar va ota-onalar uchun nafaqat tashqi, balki ichki madaniyat, intizom va professionalizmning ko'zgusi hisoblanadi. Bolalar xodimlarning tashqi ko'rinishiga, xatti-harakatlariga va so'zlariga taqlid qiladi. Shu sababli, maktabgacha ta'limda estetika nafaqat tashqi go'zallik, balki ta'lim sifatiga ta'sir ko'rsatuvchi asosiy omillardan biridir.

2. Xodimlar estetikasi va uning asosiy unsurlari. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xodimlarning estetikasi nafaqat tashqi ko'rinish bilan bog'liq, balki ularning ichki madaniyati, nutq odobi va ishga yondashuvi bilan ham aniqlanadi.

- **Tashqi ko'rinish:** Xodimlarning kiyinish uslubi ularning ish joyidagi mavqeini va muhitga moslashuvini aks ettiradi. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xodimlarning kiyimlari qulay, toza va tartibli bo'lishi talab etiladi. Shuningdek, gigiyena qoidalariga rioya qilish ham muhimdir. Tashqi ko'rinish bolalar va ota-onalar oldida mas'uliyatli va o'z ishini e'zozlovchi xodim obrazini yaratadi.

Maktabgacha ta'lim xodimlarining tashqi ko'rinishi ularning bolalar va ota-onalar oldidagi obro'sini belgilaydi. Toza, tartibli va qulay kiyinish bolalarda ijobiy taassurot uyg'otadi. Shu bilan birga, gigiyena qoidalariga rioya qilish, zamonaviy, ammo bolalar muhitiga mos bo'lgan kiyim tanlash xodimning mas'uliyatli ekanini ko'rsatadi.

- **Nutq madaniyati:** Nutq – bu pedagogning asosiy ish quroli. Xodimlarning to'g'ri va aniq gapirishi, yumshoq va mehribon ovoz ohangida muloqot qilishi bolalar ruhiyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Nutq madaniyati bolalarning lug'aviy boyligini oshirishda va ularni o'z fikrini ifodalashga o'rgatishda muhim rol o'ynaydi. Bolalar xodimlarning nutq madaniyatiga juda sezgir. To'g'ri, aniq va muloyim gapirish, bolalar bilan mehribon ohangda muloqot qilish tarbiyaviy jarayonning ajralmas qismi hisoblanadi. Yomon yoki qo'pol so'zlar ishlatish, keskin ohangda muloqot qilish esa bolalarning ruhiy rivojlanishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu sababli, xodimlar o'z nutq madaniyatini yuqori darajada saqlashlari kerak.
- **Xulq-atvor:** Bolalar xodimlarning xatti-harakatlariga e'tibor qaratadi va ularni takrorlashga intiladi. Shu sababli, xodimlarning bolalar oldida o'zini tutishiga alohida e'tibor qaratish lozim. Sabr-toqatli, mehribon va doim pozitiv kayfiyatda bo'lish – maktabgacha ta'lim tashkiloti xodimlarining asosiy xususiyatlari hisoblanadi. Bolalar kattalarning xulq-atvorini kuzatib, o'rganadilar. Shu bois xodimlarning har bir harakati va qarorlari bolalar uchun namuna bo'ladi. Xodimlar o'zini tuta bilishi, stressga bardosh bera olishi va doim ijobiy kayfiyatda bo'lishi lozim.

3. Rahbar estetikasi va uning ta'siri. Rahbarlar tashkilotning umumiy estetikasini shakllantiruvchi asosiy shaxslardir. Ularning tashqi qiyofasi, boshqaruv madaniyati va xodimlar bilan muloqot uslubi tashkilotning ichki muhiti va nufuziga bevosita ta'sir qiladi.

- **Boshqaruv madaniyati:** Rahbarlar o'z jamoasini samarali boshqarish uchun nafaqat rasmiy rahbarlik qobiliyatiga, balki estetik yetakchilik fazilatlariga ham

ega bo'lishlari kerak. Xodimlarning tashqi ko'rinishi va madaniyatiga qo'yiladigan talablar rahbarning o'zidan boshlanishi lozim.

- **Tashkilotning umumiy estetikasini yaratish:** Tashkilotning estetik muhiti uning rahbariyatiga bog'liq. Rahbarlar ish joylarining tartibli va estetik jihatdan jozibador bo'lishini ta'minlashi kerak. Binolarni toza va qulay holatda saqlash, devorlarda bolalar ijodiy ishlariga joy berish va boshqa kichik jihatlar ham umumiy muhitga estetik qiymat qo'shadi.

4. Bolalarga estetika orqali ta'sir qilish. Bolalarning rivojlanishida estetik muhiting ahamiyati katta. Estetik muhit bolalarda nafaqat go'zallikni qadrlashni, balki intizom, kreativlik va o'ziga bo'lgan hurmatni shakllantiradi. Xodimlarning tashqi qiyofasi va xulq-atvori orqali bolalar muloqot madaniyatini o'rganadi va bu ularning kelajakdagi ijtimoiy ko'nikmalariga asos bo'ladi.

5. Mavjud muammolar va ularni hal qilish yo'llari. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida estetika bilan bog'liq qator muammolar mavjud:

- Xodimlarning tashqi ko'rinishi va muomala madaniyatiga yetarlicha e'tibor qaratmaslik.
- Rahbarlarning estetik madaniyati yetarli darajada rivojlanmaganligi.
- Maktabgacha ta'lim tashkilotlarining moddiy-texnik bazasi estetik talablarni qondirmasligi.
- Ota-onalar va jamoatchilik e'tiborining ushbu masalaga kamligi.

Ushbu muammolarni hal qilish uchun quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur:

- Xodimlar uchun malaka oshirish kurslarini tashkil etish va estetika bo'yicha maxsus treninglarni yo'lga qo'yish.
- Tashkilotlarda kiyinish kodeksi va ish joyidagi muomala madaniyati qoidalarini joriy etish.
- Tashkilotlarda ichki va tashqi makonni estetik jihatdan jozibador qilish uchun qo'shimcha mablag' ajratish.
- Ota-onalar va jamiyat bilan hamkorlikda estetika bo'yicha targ'ibot ishlarini olib borish.

XULOSA. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xodimlar va rahbarlarning estetikasi – bu nafaqat tashqi ko‘rinish va madaniyat, balki bolalar tarbiyasiga ijobiy ta’sir ko‘rsatuvchi muhim omildir. Ushbu tashkilotlarda estetika nafaqat tashqi go‘zallik, balki ichki madaniyatni ham anglatadi. Xodimlar va rahbarlar o‘z estetik madaniyatlarini rivojlantirish orqali bolalar va ota-onalar uchun haqiqiy namunaga aylanishlari kerak. Ushbu masalaga jiddiy e’tibor qaratish orqali ta’lim tizimining sifatini yangi bosqichga ko‘tarish mumkin.

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xodimlar va rahbarlarning estetikasi nafaqat tashqi ko‘rinish va madaniyat masalasi, balki ta’lim-tarbiyaviy jarayonning samaradorligini oshiruvchi muhim omildir. Bolalar o‘zlarining ilk bilim va ko‘nikmalarini aynan ushbu muhitda shakllantirgani bois, xodimlar va rahbarlar estetikasi bolalar uchun hayotning asosiy qadriyatlarini tushunish va ularga amal qilishda bevosita ta’sir ko‘rsatadi.

Estetikaning yuqori darajada bo‘lishi faqat tashqi ko‘rinish bilan cheklanmasdan, ichki madaniyat, nutq odobi va xulq-atvorda ham aks etishi kerak. Xodimlar va rahbarlar o‘zlariga bo‘lgan talabchanlikni oshirib, bolalar uchun nafaqat tarbiyachi, balki go‘zallik va madaniyat namunasi bo‘lishlari zarur.

Shuningdek, estetikaga e’tiborsizlikning oqibatlari o‘ta salbiy bo‘lishi mumkin. Bu bolalarning ruhiy rivojlanishi, tashkilotning obro‘si va ota-onalarning ishonchiga ta’sir qiladi. Shu sababli, maktabgacha ta’lim tashkilotlari estetikasiga oid muammolarni bartaraf etish, ushbu masalaga doimiy e’tibor qaratish va barcha darajadagi xodimlar uchun estetika bo‘yicha maxsus o‘quv dasturlarini yo‘lga qo‘yish zarur.

Umuman olganda, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida xodimlar va rahbarlarning estetikasi bolalarning shaxsiy rivojlanishiga, tashkilot ichki muhitiga va ota-onalar bilan hamkorlikni mustahkamlashga katta hissa qo‘shadi. Ushbu jihatni rivojlantirish kelajak avlod uchun yanada ma’rifiy va madaniy muhit yaratishga xizmat qiladi.

Foydalangan adabiyotlar.

1. Gulmira Alimovna Kamilova, & Go’Zal Rajab Qizi
Qurbonova (2021). MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTIARIGA RAHBARLIK

VA BOSHQARISHDA ZAMONAVIY YONDASHUV. *Scientific progress*, 2 (7), 1149-1153

2. Berdiyeva, N. (2024). Maktabgacha ta'lim tashkilotlari rahbarlarining estetik va etikasining boshqaruvdagi o'rni. *Nordic_Press*, 3(0003)

3. Berdiyeva, N. (2024). XORIJIY TAJRIBALAR ASOSIDA MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH. *Nordic_Press*, 3(0003)

4. Ma'Mura Abdumo'Minovna Ismanova (2021). MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA RAHBARLIK QILISH VA TASHKIL ETISH YO'LLARI. *Academic*

research in educational sciences, 2 (5), 1581-1587. doi: 10.24411/2181-1385-2021-01072